

A Magyar Köztársaság nevében!

A Pécsi Ítéltábla dr. Fekete László ügyvéd által képviselt **felperes neve** (felperes címe.) felperesnek - a dr. Hajas András ügyvéd által képviselt **I.rendű alperes neve** I. rendű és a **II.rendű alperes neve** (alperes címe.) II. rendű alperesek ellen végrendelet érvényességének megállapítása iránt indított perében a Baranya Megyei Bíróság 2011. május 5. napján kelt 15.P.20.106/2011/8. számú ítélete ellen az alperesek által 9. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

Ítéletet:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - fellebbezett részében - helybenhagyja.

Kötelezi az alpereseket, hogy fizessenek meg 15 nap alatt egyetemlegesen a felperesnek 25.000 (huszonötezer) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás lényege szerint néhai B.É.M. örökhagyó a felperessel 1987. szeptemberétől 2000. június 27-én bekövetkezett haláláig élettársi kapcsolatban élt. Az örökhagyó kizárólagos tulajdonában állt a p 00000. helyrajzi szám alatti ingatlan. Az örökhagyónak testvére, leszármazója nem volt, szülei őt megelőzően elhunytak. Az örökhagyó megbetegedése 1997-ben súlyosbodott, 1997. augusztus 9-én írásbeli magánvégrendeletet tett, melyben a családi házát minden berendezéssel együtt a felperesre hagyta. Az írásbeli magánvégrendeletet saját kezűleg írta egy lapra, annak mindkét oldalára. Annak végrendeleti minőségét feltüntette, keltezéssel és aláírással ellátta. Az örökhagyó 2007. június 27-én elhunyt. Halálát követően hagyatékát K.L. és társai hamisított öröklési szerződéssel próbálták megszerezni. Emiatt a Sz Városi Bíróság K.A-né bűnösségét megállapította 1 rb. jelentős kárt okozó csalás bűntettében és 1 rb. közokirat hamisítás bűntettében. Az ítéletet a B Bíróság, mint másodfokú bíróság az 1.Bf.85/2006/24. szám alatti ítéletével akként változtatta meg, hogy társtettesként elkövetett rongálás bűntettének és jelentős kárt okozó csalás bűntett kísérletének minősítette, továbbá a kiszabott büntetést enyhítette, egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. A p közjegyző a

4122.Kjő/233/2000/28. szám alatti végzésével az örökhagyó hagyatékát az I. rendű alperesnek adta át törvényes öröklés címén, megállapítva, hogy az örökhagyó végintézkedés hátrahagyása nélkül hunyt el. A II. rendű alperes javára az ingatlan-nyilvántartásba vagyonkezelői jog került bejegyzésre.

A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy az örökhagyó fenti írásbeli magánvégrendelete érvényes és az alapján az örökhagyó hagyatékát megszerezte. Kérte az ennek megfelelő ingatlan-nyilvántartási állapot rendezését és az alperesek ennek tűrésére való kötelezését. Az alperesek ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Azzal védekeztek, hogy a kereset tárgyává tett végrendelet nem felel meg a Ptk.629.§ (2) bekezdésében foglalt követelményeknek, azt az örökhagyó nem látta el oldalszámozással, nem látta el valamennyi oldalt aláírásával és tanúk alkalmazására sem került sor. Hivatkoztak arra, hogy a végrendelet szövege nyelvtanilag értelmezhetetlen, összefüggéstelen. Hivatkoztak arra, hogy a felperes nem bizonyította az örökhagyótól való származását és a hagyatéki eljárás során sem jelentette be öröklési igényét, továbbá a törvényes örökösnek a hagyaték tárgyát képező ingatlant átadta, a tulajdonosi minőségét nem vitatva.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet teljesítette, és az alpereseket egyetemlegesen kötelezte 312.000 forint perköltség felperes javára történő megfizetésére. Megállapította, hogy a kereset tárgyává tett végrendelet egy lapon készült, azt az örökhagyó elejétől a végéig saját kezűleg írta, keltezéssel és aláírással ellátta, az okiratból annak végrendeleti minősége kitűnik, szövege értelmezhető, abból a végakarát egyértelműen megállapítható. Mindezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy a végrendelet a Ptk.629.§ (1) bekezdésének *a)* pontja alapján érvényes végintézkedés és az felperes öröklési igényét megalapozza. Az alperesek perköltség-fizetési kötelezettségének meghatározása során alkalmazta a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§-ának (6) bekezdését a jogszabály szerint számítható jogi képviselési munkadíjat 50 %-ra mérsékelve. Egyebekben megállapította, hogy az alperesek illetékmentességére figyelemmel az állam által előlegezett eljárási illeték viselésére is az állam köteles.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperesek nyújtottak be fellebbezést, kérve annak részbeni megváltoztatásával az alperesek perköltségben való marasztalásának mellőzését és a felperes kötelezését az elsőfokú eljárásban felmerült költségek megfizetésére. A felperestől másodfokú perköltséget nem igényeltek. Fellebbezési kérelmüket azzal indokolták, hogy az örökhagyó halálát követő mintegy négy és fél évig a felperes az alperesekkel semmilyen formában nem közölte, hogy öröklési igénye van, illetve azt érvényesíteni kívánja, arról csak a keresetlevél kézhezvétele alkalmával értesültek; a felperes az eljáró közjegyzőnek sem jelentette be az öröklési igényét a hagyatéki eljárás alatt; az alperes - jogerős hagyatékátadó végzéssel - nála megjelent képviselőinek a hagyaték tárgyát képező ingatlant át- és birtokba adta, eközben sem téve említést arról, hogy végrendeleti örökösként arra igényt tartana; a keresetlevelében sem tett említést arról, hogy a perbeli végrendeletet a Sz Városi Bíróság előtt B.147/2004. szám alatt volt büntető ügyben már szakértő vizsgálta és tényként került megállapításra, hogy az az örökhagyótól származik. Ez utóbbi körülménynek különös jelentőséget tulajdonítottak, mert - álláspontjuk szerint - a felperes ezt jobb tudomása

ellenére hallgatta el, emiatt nem volt módjuk arra, hogy a végrendeletnek az örökhatyótól való származása és a kereset jogalapja tekintetében elismerő nyilatkozatot tegyenek. Amennyiben ugyanis a felperes erre a tárgyalást megelőzően hivatkozott volna, az alperesek jogi képviselője az állítás valódiságáról a tárgyalást megelőzően meggyőződhetett volna. Véleményük szerint megalapozatlan követelmény lenne velük szemben, hogy a felperes előadásának hiányában „találomra” tartsanak iratbetekintést annak érdekében, hogy a keresetet elismerhessék. Hivatkoztak arra, hogy az „új felperesi előadás” és a jogi képviselőjük által kért iratbetekintés alapján kérték a tárgyalás elhalasztása mellett engedélyezni, hogy jogi képviselőjük új megbízási utasítást kérjen és annak birtokában tegyen a kereset elismerése tekintetében nyilatkozatot - ezt azonban az elsőfokú bíróság nem engedélyezte. Mindezek alapján álláspontjuk szerint a perre okot nem adtak, ezért álláspontjuk szerint - a PK 262. számú állásfoglalás, a BH2005/27. számú, valamint a BDT2010/2243. számú esetei döntésekben kifejtettekkel is összhangban - a Pp.78.§ (1) bekezdésének alkalmazása helyett a Pp.80.§ (1) bekezdését kellett volna alkalmaznia az elsőfokú bíróságnak.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására és az alperesek másodfokú perköltség megfizetésére való kötelezésére irányult. Arra hivatkozott, hogy az alperesek a perben elismerő nyilatkozat tétele helyett a kereset elutasítására irányuló érdemi védekezést terjesztettek elő, ennek során pedig a végrendelet alaki okból való érvénytelenségére hivatkoztak, és az alaki kifogások mellett az okirat végrendeleti minőségét is vitatták.

A fellebbezés alaptalan.

Az elsőfokú bíróság a jogvita eldöntése alapjául szolgáló tények helyes megállapításával, a perköltségviselésre nézve is helyes jogi következtetések levonásával hozta meg helytálló érdemi döntését, ezért azt a másodfokú bíróság a Pp.253.§ (2) bekezdése alapján - utalással a Pp.254.§ (3) bekezdésében foglaltakra is - fellebbezett részében helyes indokai alapján hagyta helyben.

A fellebbezésben foglaltakra figyelemmel az alábbiakra utal még a másodfokú bíróság.

A felperes már a keresetlevelében előadta azokat a körülményeket és okokat, amelyek miatt több évig várakozott az öröklési igénye érvényesítésével, ebből kitűnően annak érvényesítésében a perbeli hagyaték megszerzésére irányuló bűncselekmény miatt indult és folytatott büntető eljárás hátráltatta, ezt követően pedig - jogban járatlanként - az időközben már jogerősen befejeződött hagyatéki eljárástól várta igénye rendezését. A keresetlevelében részletesen kitért a büntető eljárásra, megjelölve az eljárás büntető bíróságokat és az eljárásuk lajstromszámait is. Előadta, hogy a kereset tárgyává tett végrendelet eredeti példánya a büntető iratokhoz becsatolásra került és előadta azt is, hogy ez 2010. október 25-én jutott ismét vissza a birtokába. Az első tárgyaláson tett személyes előadásában előadta azt is, hogy az I.rendű alperes, mint szükségképpen törvényes örökös képviselőivel az ingatlan „átadásakor” közölte öröklési igényét és arra vonatkozó jogérvényesítési szándékát is. A keresetlevelél e tartalmának és az alperesek elsőfokú eljárásban előterjesztett védekezésének összevetéseként megállapítható,

hogy a Pp.80.§ (1) bekezdése az alperesek javára az elsőfokú eljárásban nem volt alkalmazható.

A Pp.80.§ (1) bekezdése alapján, ha az alperes a perre okot nem adott és a követelést az első tárgyaláson azonnal elismeri, az alperes költségében a felperest kell elmarasztalni. A jogszabályi rendelkezéshez fűződő bírói gyakorlat értelmében az alperes akkor nem ad okot a perre, ha mindent megtesz annak érdekében, hogy a felek közötti vita perindítás nélkül elintézhetővé váljék, a követelés elismerése ennek megállapításához azonban nem elegendő (BH2005/27.). Az alperesek álláspontja szerint azonban a PK 262. számú állásfoglalásból következőleg a perindítás az adott esetben elkerülhetetlen volt, hiszen a hagyatéki eljárásban mellőzött érdekelt az igényét a törvény rendes útján érvényesítheti csak, a BDT2010/2243. számú eseti döntésben kifejtettek szerint is a jogerős hagyatékátadó végzéssel legitimált álörökös és a hagyaték iránti igénnyel fellépő nem rendezheti peren kívüli megállapodással az örökösi minőséget. Ehhez képest a felperes igényérvényesítésének indokolatlan késedelve, az igénybejelentés korábbi elmaradása miatt, valamint arra tekintettel, hogy a kereset tárgyává tett végrendelet valódiságának bizonyítottságát a felperes a keresetlevelében elhallgatta, az alperesektől nem volt elvárható, hogy nem végeztek önkéntes kutatást a kereset elismerhetősége érdekében, így az sem róható a terhükre, hogy az első tárgyaláson nem tettek keresetet elismerő jognyilatkozatot. Ezek a körülmények azonban nem mentesítik az alpereseket a perköltség-viselési kötelezettség alól.

A Pp.80.§ (1) bekezdésének két együttes feltétele van: az alperes a perre okot nem adott és a követelést az első tárgyaláson azonnal elismeri. Kétséget kizáróan megállapítható, hogy az alperesek a követelést az első tárgyaláson nem ismerték el. A kereset esetleges elismerése érdekében az első tárgyalás elhalasztását kérték az elsőfokú bíróságtól. A Pp.80.§ (1) bekezdésének alkalmazására azonban az sem adott volna lehetőséget, ha a kérést teljesíti az elsőfokú bíróság és ezt követően az alperesek a keresetet elismerik. Perköltség viselésére vonatkozó - a Pp.80.§ (1) bekezdésébe foglalt - kivételes eljárásjogi szabály ugyanis kiterjesztően nem értelmezhető és a keresettel szemben védekező alperes a költségek viselése alól akkor sem mentesül, ha a keresetet utóbb az eljárás későbbi szakában elismeri (BH2009/143.). Az alperesek által hivatkozott BDT2010/2243. számú jogesetben is az alperes az első tárgyaláson azonnal elismerte a keresetet. Ez a feltétel a jelen esetben nem áll fenn. A Pp.80.§ (1) bekezdése már e körülményre tekintettel sem alkalmazható.

Az alperesek azonban nem csak a végrendelet örökhagyótól való származására hivatkoztak az elsőfokú eljárásban előterjesztett védekezésük körében, hanem a származás valódiságától függetlenül annak alaki érvénytelenségére is alapították a védekezésüket. Ennek keretében olyan körülményre is hivatkoztak, amiben való tévedésüket sem a büntető eljárás iratanyagának az ismerete, sem a felperes ténybeli nyilatkozatai nem oszlathatták el: pl. a tanúk alkalmazásának hiányára, amelyet az elsőfokú bíróság pusztán jogkérdésként alaptalannak talált és e döntés helyességét a fellebbezésükben már az alperesek sem vitatták. A többek között erre a körülményre alapított védekezés a kereset elutasítására irányult és a védekezésnek ez az eleme teljes mértékben független a felperes magatartásától. Az alperesek tehát nem csak

rajtuk kívül álló körülmények miatt nem tettek az első tárgyaláson azonnal keresetet elismerő jognyilatkozatot.

Az alperesek különös jelentőséget tulajdonítanak annak, hogy a felperes jobb tudomása ellenére elhallgatta a keresetlevelében a kereset tárgyává tett végrendelet valódiságának a büntető eljárásban történt bizonyítottságát. A felperesnek azonban a keresetlevele előterjesztésekor nem kellett azzal számolnia, hogy a végrendelet valódiságát az alperesek vitatni fogják. Amint az első tárgyaláson az erre is kiterjedő védekezést a felperes megismerte, azonnal utalt az alperesek által hiányolt tényre.

Mindezek rögzítése mellett a másodfokú bíróság megítélése szerint az alperesektől annyi mindenképpen elvárható lett volna, hogy az idézés átvételét követően az első tárgyalás megkezdéséig a felperessel felvegyék a kapcsolatot az általuk még nem ismert, de jogi álláspontjuk kialakításához szükséges tények felderíthetősége érdekében. Habár az adott jogvita perindítás nélkül valóban nem lett volna elintézhető, ez az alperesi magatartás felelt volna meg a BH2005/27. számú eseti döntésben is rögzített azon kíváncsúnak, hogy az alperes mindent megtegyen a jogvita perhatékony rendezése érdekében.

A fellebbezés sikertelensége folytán a másodfokú bíróság a Pp.78.§ (1) bekezdése alapján az alpereseket kötelezte a felperes másodfokú eljárásban felmerült költségének a viselésére. Ennek összegét a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (5) bekezdése alapján, a (6) bekezdés alkalmazásával határozta meg 25.000 forintban, amely a rendelet 4/A.§-a értelmében az általános forgalmi adót is magába foglalja. Az összeg meghatározása során a másodfokú bíróság figyelemmel volt arra, hogy a fellebbezés kizárólag a perköltségre vonatkozó rendelkezésre vonatkozott, ennek tárgyában a másodfokú bíróság tárgyaláson kívül határozott, a felperes pedig írásban fellebbezési ellenkérelmet terjesztett elő jogi képviselője útján, amely másfél oldal terjedelmű volt.

A másodfokú bíróság a fellebbezést a Pp.256/A.§-a (1) bekezdésének *f)* pontja és (3) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

P é c s , 2011. november 14.

dr. Szentpéteriné dr. Bán Erzsébet s.k. a tanács elnöke, dr. Döme Attila s.k. előadó bíró, dr. Kutasi Tünde s.k. bíró